Keynote – Dag van de Financiële Educatie – 14/10/26

De financiële wereld is veranderd. Is ons onderwijs mee veranderd?

Financieel zelfstandig worden: wat moeten jongeren kunnen, en hoe oefenen we dat in de klas?

Johan Halsberghe

Achtergrond

Programmacoördinator

artevelde hogeschool

Financiën en Verzekeringen

Opleiding Bedrijfsmanagement

Finance expert

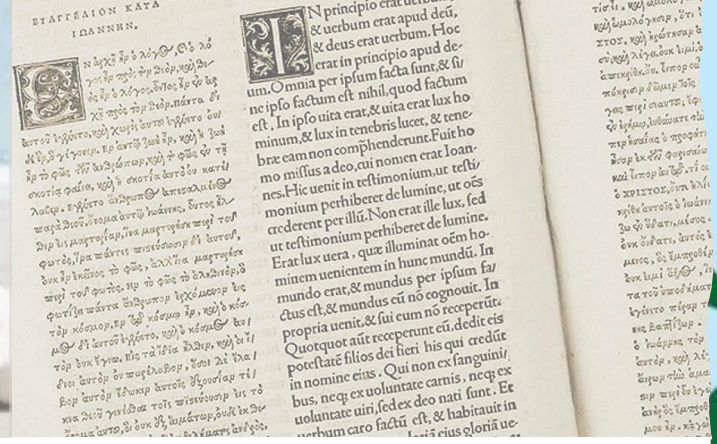
al–fin

Financial education & empowerment

Luxueuze onbekkomerdheid → **Finance HIR/TEW** → **Personal Finance**

Dag van de Financiële Educatie

De financiële wereld is veranderd.

Is ons onderwijs mee veranderd?

Financieel zelfstandig worden: wat moeten jongeren kunnen, en hoe oefenen we dat in de klas?

De financiële wereld is veranderd. Is ons onderwijs mee veranderd?

Keynote ‘Dag van de Financiële educatie’, 14/10/26

1

Vandaag financieel zelfstandig worden

Financieel zelfstandig worden in een veranderde financiële wereld. Wat vraagt dat van jongeren?

→

2

Zelfstandigheidstest

Een indicatieve gids om jongeren te testen op hun financiële keuzes, hun kritisch denken, veerkracht en autonomie.

→

3

Casus

Een casus illustreert de problematiek van jongeren: Sam is 18. Wanneer is hij financieel zelfstandig? Welke keuzes moet en kan hij maken?

→

4

In de klas

Een aantal mogelijkheden om elementen van financiële zelfstandigheid, test en casus in de klas toe te passen.

Een kader om financiële geletterdheid aan te brengen en/of te toetsen

Financieel zelfstandig worden

Wat is financieel geletterd zijn? Niet zomaar “weten hoe geld werkt”, maar kunnen:

Situaties begrijpen → **Alternatieven beoordelen** → **Gevolgen inschatten** → **Een keuze maken** → **Gepast handelen**

Ook wanneer ze informatie moeten opzoeken of hulp nodig hebben.

Kennis blijft belangrijk. Begrippen en uitleg krijgen meer betekenis wanneer leerlingen ze **kunnen** gebruiken in realistische situaties. En ook **willen**…

Financiële geletterdheid
kennis – vaardigheden – attitude

Concreet maken met casus: bijv. “Sam is 18. Wat nu?”

- Zijn eerste loon
- Enkele abonnementen
- Aanbiedingen om in termijnen te betalen
- Vrienden en sociale media
- Verwachtingen thuis

De centrale vraag

Wanneer is Sam financieel zelfstandig genoeg om zijn eigen beslissingen te nemen?

Kijk niet alleen naar wat hij weet en kan (**kennis en vaardigheden**), maar ook naar zijn afwegingen (**attitude**), zijn handelingsmogelijkheden en zijn eventuele nood aan ondersteuning (**context**).

Deel 2 — De financiële zelfstandigheidstest

Tien vragen voor het echte leven

1

Overzicht

Weten waar je financieel staat

2 vragen

2

Keuzes

De volledige kost begrijpen

2 vragen

3

Risico en veerkracht

Weten wat je kunt doen als het misloopt

2 vragen

4

Kritisch denken

Beïnvloeding herkennen en controleren

2 vragen

5

Autonomie

Zelf beslissen en gepast hulp zoeken

2 vragen

Geen officiële toets en geen totaalscore.
Wel een praktisch denkkader om te zien welke vaardigheden je al oefent en welke nog aandacht verdienen.

Deel 2 — Vragen 1 tot 5

Overzicht, keuzes en risico

1	Kan de jongere een loonbrief lezen, het nettoloon herkennen en nagaan welke bedragen worden ingehouden?	*Overzicht*
2	Kan de jongere inkomsten, vaste en variabele uitgaven en spaargeld in kaart brengen en bepalen hoeveel geld werkelijk beschikbaar is?	*Overzicht*
3	Kan de jongere de totale kost van zelfstandig wonen inschatten: huur, energie, verzekeringen, voeding, vervoer en opstartkosten… – om ’juiste’ bestedingsbeslissingen te nemen?	*Keuzes*
4	Kan de jongere twee aankoop- of kredietaanbiedingen vergelijken op totale terugbetaling, bijkomende kosten, looptijd en voorwaarden?	*Keuzes*
5	Kan de jongere uitleggen hoe een verzekering bescherming biedt, welke risico's gedekt zijn en waarom voorwaarden en uitsluitingen belangrijk zijn?	*Risico en veerkracht*

Deel 2 — Vragen 6 tot 10

Risico, kritisch denken en autonomie

6	Weet de jongere wat te doen bij een onbetaalbare factuur, een betalingsachterstand of een onverwachte uitgave, en waar die tijdig hulp kan zoeken?	*Risico en veerkracht*
7	Kan de jongere bij een aanbod van een influencer, game of webshop herkennen welke technieken de aankoop aantrekkelijk of dringend doen lijken?	*Kritisch denken*
8	Kan de jongere de betrouwbaarheid van een financieel aanbod controleren, onafhankelijke informatie zoeken en voorwaarden vergelijken vóór die beslist?	*Kritisch denken*
9	Kan de jongere een financiële beslissing motiveren, rekening houdend met de eigen doelen, verplichtingen en beschikbare middelen?	*Autonomie*
10	Weet de jongere wanneer die voldoende informatie heeft om te beslissen en wanneer advies of hulp nodig is, en bij wie die kan aankloppen?	*Autonomie*

Deel 2 — Hoe kunnen leerkrachten de test gebruiken?

Een instrument om lessen te ontwerpen en te beoordelen

1

Geen lijst om te studeren

De tien vragen zijn **geen leerstof** die leerlingen uit het hoofd leren. Ze maken leerdoelen concreet.

En ze zijn niet enigzaligmakend – integendeel: laat het een **flexibel instrument** zijn!

2

Drie vragen per vraag

Hebben leerlingen dit al geoefend?

Kunnen ze het zelfstandig toepassen?

Welke ondersteuning is nog nodig?

3

Een brug naar het lesaanbod

Een opdracht rond een loonbrief sluit aan bij vraag 1.

Een les over rente helpt voor vraag 4.

Een verzekeringspolis en de algemene voorwaarden bestuderen bij vraag 5.

Enz.

Deel 3 — Eén jongere, verschillende beslissingen

Casus voor leerlingen: “Sam is 18 en heeft zijn eerste job.”

€600

op zijn rekening

€550

kost een vervangtoestel voor zijn kapotte laptop

12 × €55

per maand: het aanbod van de webshop

Sam wil ook sparen om later op zichzelf te gaan wonen. Een vriend zegt dat betalen in termijnen handig is, en op sociale media ziet hij voortdurend aanbiedingen voor nieuwe toestellen.

Deel 3 — De casus Sam

Stap 1 — Laat leerlingen kiezen vóór je uitlegt

Wat zou jij Sam aanraden?

A

Sam betaalt de laptop onmiddellijk met zijn spaargeld

B

Sam kiest voor de maandelijkse betalingen

C

Sam vergelijkt eerst de alternatieven en zijn financiële situatie

D

Sam stelt de aankoop uit en onderzoekt tijdelijke oplossingen

Bespreek de redenering

De webshop vraagt in totaal €660: €110 meer dan de €550 aankoopprijs, als er geen andere kosten of voorwaarden spelen. Maar ook meteen betalen kan onverstandig zijn als er geen geld overblijft voor noodzakelijke of onverwachte uitgaven.

Niet alleen: wat kost het?
Wel: wat betekent deze keuze voor Sam, nu en later?

Deel 3 — De casus Sam

Stap 2 — Verander één element van de context

Dezelfde €600 op de rekening, twee mogelijke thuissituaties.

Situatie A — Sam woont thuis

Zijn ouders kunnen onverwachte noodzakelijke kosten opvangen en hij draagt voorlopig weinig bij aan de huishoudkosten.

Een deel van het spaargeld gebruiken kan haalbaar zijn, afhankelijk van andere verplichtingen en doelen.

Situatie B — Sam woont zelfstandig

Hij betaalt huur, energie en andere vaste uitgaven zelf en kan bij onverwachte kosten niet op steun van thuis rekenen.

Een grotere reserve kan nodig zijn: dezelfde aankoop houdt een ander risico in.

Dezelfde kennis leidt niet automatisch tot dezelfde keuze.
Middelen, vaste verplichtingen en vangnet bepalen mee wat haalbaar of aangewezen is.

Deel 3 — De casus Sam

Stap 3 — Verbind de casus met werken, wonen en verzekeren

1 Werken

Sam ontvangt zijn eerste loon. Hoeveel kan hij werkelijk besteden, en welke informatie op zijn loonbrief heeft hij nodig?

Test: vraag 1 en 2

2 Wonen

Sam wil binnen een jaar een woning huren. Welke kosten moet hij naast de huurprijs in zijn budget opnemen, en hoeveel reserve heeft hij nodig?

Test: vraag 3

3 Verzekeren

Sam overweegt een verzekering voor zijn spullen. Welke risico's wil hij afdekken, welke voorwaarden vergelijkt hij, en welk deel van een verlies draagt hij zelf?

Test: vraag 5

Geen verzameling losse weetjes, maar vaardigheden die je in verschillende levenssituaties opnieuw inzet.

Het aanbod van €55 per maand: vier stappen voor Sam

1

Herkennen

Het maandbedrag lijkt laag, de aankoop lijkt meteen haalbaar en sociale media versterken de indruk dat het toestel nodig is.

→

2

Bevragen

Wat betaal ik in totaal? Zijn er bijkomende kosten? Wat als ik een betaling mis? Heb ik het toestel nu nodig?

→

3

Controleren

Totale prijs vergelijken met andere aanbieders, voorwaarden lezen, nagaan of een goedkoper toestel of tijdelijke oplossing volstaat.

→

4

Handelen

Tijd nemen om te beslissen, bewust een alternatief kiezen of hulp zoeken als voorwaarden of budget moeilijk te beoordelen zijn.

Uitstellen, informatie controleren en hulp vragen zijn volwaardige financiële vaardigheden.

Deel 4 — Hoe vertaal je dit naar de klas?

Een herkenbare lescyclus

1	**Activeer voorkennis**	Laat leerlingen individueel een eerste keuze maken, zonder vooraf alle begrippen uit te leggen.
2	**Laat onderzoeken en vergelijken**	Bijvoorbeeld twee betalingsvoorstellen, een vereenvoudigde loonbrief of een overzicht van woonkosten.
3	**Bespreek keuze en onderliggende kennis**	Leerlingen lichten argumenten toe. Daarna verhelder je begrippen: nettoloon, totale kredietkost, vaste uitgaven, verzekeringsvoorwaarden.
4	**Laat opnieuw beslissen**	Wat zouden ze op basis van de nieuwe informatie anders doen, en waarom?
5	**Test de transfer**	Een nieuwe situatie met andere bedragen of voorwaarden: kunnen leerlingen de aanpak zelfstandig toepassen?

Tîps : vertrek van een echte beslissing · authentieke documenten · laten kiezen en verantwoorden · een veilige oefenomgeving.

Deel 4 — Hoe vertaal je dit naar de klas?

Differentiatie zonder het leerdoel te verlagen

1

Vereenvoudigde documenten

Werk met vereenvoudigde documenten naast authentieke voorbeelden, met aandacht voor de essentiële informatie.

2

Stapsgewijs rekenen

Laat leerlingen bedragen markeren, vaste en variabele kosten onderscheiden en berekeningen stap voor stap uitvoeren.

3

Een vast vragenkader

Wat weet ik?

Wat moet ik nog weten?

Welke opties heb ik?

Wat kan er misgaan?

Waar kan ik hulp vinden?

De ondersteuning mag verschillen. Het leerdoel blijft: een financiële situatie analyseren en een onderbouwde beslissing nemen.

Wat nemen leerkrachten mee?

Meeneemkaart

Is mijn leerling voorbereid op deze financiële beslissing? Gebruik de checklist bij het ontwerpen of evalueren van een lesopdracht.

- [ ] De leerling kan de relevante financiële informatie vinden en begrijpen
- [ ] De leerling kan de totale kost en de gevolgen op korte en lange termijn inschatten
- [ ] De leerling kan alternatieven vergelijken en de keuze verantwoorden
- [ ] De leerling herkent beïnvloeding en controleert informatie kritisch
- [ ] De leerling houdt rekening met de eigen middelen, verplichtingen en risico's
- [ ] De leerling weet welke actie mogelijk is en wanneer hulp nodig is
- [ ] De leerling kan de aanpak toepassen in een nieuwe situatie

Een hulpmiddel voor lesontwerp, geen gevalideerd meetinstrument.

Een jongere is niet financieel zelfstandig omdat die weet wat rente is.

Financiële zelfstandigheid groeit wanneer die een loonbrief kan begrijpen, een woonbudget kan inschatten, een aanbod kritisch kan vergelijken, risico's kan beoordelen en tijdig hulp kan zoeken.

Laat jongeren oefenen met de beslissingen waarvoor ze binnenkort zelf verantwoordelijk worden.

Laat je blijvend inspireren!
Veel succes!

Een beetje reclame

Wetenschapsfestival, Gent, zondag 15/11/26

Slim omgaan met je geld: van budget tot beleggen in 1 uur

Dit is een activiteit van Arteveldehogeschool

Deze activiteit maakt deel uit van Wetenschapsfestival Gent

Wat en waar?

- Wintercircus, Miriam Makebaplein 2, 9000 Gent
  Bekijk de routebeschrijving ›
  Plan je route met de Lijn ›
- 16:00 - 17:00
- Lezing over Samenleving
- Voor personen van 16 tot 99 jaar

Een financieel plan enkel voor bedrijven? Nee hoor. Leer in één uur hoe je bewuster omgaat met je geld.

Van een eenvoudig plan om je budget te beheren tot concrete tips hoe je kan sparen en beleggen op langere termijn. Stap voor stap krijg je ideeën die passen bij jouw budget en doelen.

Wie?

Johan Halsberghe, docent Financiën en verzekeringen

Organisatie door

a:artevelde hogeschool

Contact Info

Your Profile

linkedin.com/in/johan-halsberghe-163446a6

Email

johan.halsberghe@arteveldehs.be

www.jegeldenjeleven.be

artevelde hogeschool

al–fin